N°. 278.

DE GRONDWET.

18[illegible]

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van een tot zes regels. . . . . ƒ 1.00.
Voor elken regel meer. . . . . 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijken en overlijden, worden geplaatst tegen betaling van ƒ 1, het zegelregt daaronder begrepen.

ZONDAG 16, MAANDAG 17 APRIL.

UITGEVER-DIRECTEUR:
C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.
Hoofd-Correspondenten M. Schooneveld en Zoon, Beursssteeg, te Amsterdam.
Brieven franco aan het Bureau De Grondwet, Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . ƒ 4.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . . . . 5.50.

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indië:
VAN HAREN NOMAN EN KOLFF, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen, per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het abonnement ƒ 70, Ned. Cour.

BERIGT.

Uit hoofde van de gewigtige tijdsomstandigheden, zal «*de Grondwet*», even als gewoonlijk, *Maandag-avond* worden uitgegeven.

Vleesch of Visch?

OPEN BRIEF AAN PROF. G. J. MULDER.

IV. (*)

Het *tweede*, groote middel, hoogeëerde Professor! door U aangeprezen is de *visch-eterij* op de meest uitgebreide schaal, te dien effecte zelfs, dat men eindelijk zóóver moet komen *van den lust naar vleesch te verminderen* (36); overigens een, naar het mij toeschijnt, allerzonderlingst effect van *onthouding* van vleesch. Het is mij wel begrijpelijk, dat onze landgenooten des te *grooter* trek naar vleesch zullen krijgen, naar mate zij met visch zullen overzadigd worden; maar ten eenemale duister is het mij, hoe daar juist *vermindering van den lust*, om *vleesch te eten* het gevolg van zijn kan? Ook om dit, waarschijnlijk „chemisch-onbetwistbaar" feit te staven, ware een nieuw brochuretje, hoe klein dan ook, niet geheel onraadzaam of overbodig te achten.

Bij de aanbeveling van dat algemeen, ik zou haast zeggen encyclopedisch visch-eten zet UHGel. op den voorgrond, dat gij alle onderscheiding laat varen „die „*de tong* of *het gehemelte* maken kan, die betrekking „heeft op verschillen in *gemakkelijker* of *moeijelijker* „verteerd te worden." Waarom laat UHG. die onderscheiding varen? Omdat UHGel. op het oog heeft: „de „voeding van die klassen van het volk, die arbeiden, „derhalve beter verteeren, dan zij, die overdaad heb„ben; die minder vragen naar smaak, dan naar le„vensonderhoud en gevoed te worden, met dien ver„stande, dat *gevuld* te worden met *gevoed* te worden „niet worde verwisseld" (37). Ik kan, in deze praemis, geene groote zucht van philantrophie erkennen, Professor! want deze voorwaarde tot de visch-eterij en tot al wat daar verder nakomt luidt bijkans alsof UHG. had gezegd: „Als het voedsel maar geen vergif „is, kan het door de arbeidende klasse wel genuttigd „worden: zij heeft een maag als een molensteen in „werking; van smaak heeft zij niet de minste notitie. „Duivelsdrek of jus van ananas, jonge doperwtjes of „raauwe duivenboonen: de arbeidende klasse maakt er „geen verschil in." Ik ben zoo vrij, waarde Professor! van [illegible] meening te verschillen. Ik meen, dat de arbeidende klasse wel *beter* verteert dan de rijke rijkaard, maar ook dat zij niet *alles* verteert; ik meen dat de zenuwtepeltjes van de tong der arbeidende klasse niet zoo verfijnd zijn als die van de tong des rijkaards; zoodat zij bijvb. winter-wortelen en voorjaars-aardappelen, waarvoor de laatste den neus optrekt, nog gaarne nuttigen zal; maar ik meen ook, dat men daarom de arbeidende klasse niet kan wijs maken, gelijk UHG. doet, dat zich te voeden met papaver-olie (38) of met een mootje walvisch (39), eene overheerlijke volksvoeding uitmaken zou!

Daar de werkman „maar nemen moet wat hij krijgen kan" (40), beschouwt UHGel., met ter zijde schuiving van *smaak* en *verteerbaarheid*," al het vleesch van „eetbare dieren en al den visch van eetbare visschen „*van even groote waarde*." (41). Wij zullen straks zien, hoe UHGel. dezen regel in allen deele op den *visch* hebt toegepast; maar ik wil hier alleen doen opmerken, dat, wanneer uwe brochure van 1854 even als die van 1847 gestrekt hadde, om *vleesch* aan te prijzen: UHGel. bij het opvolgen van dien zelfden regel, als van zelf, had moeten komen tot de aanprijzing van katten-, muizenvleesch en kikvorschenbilletjes; want katten, muizen en kikvorschen zijn „*eetbare* dieren", getuige het beleg van Leijden; en „smaak" en „verteerbaarheid" doen immers niets ter zake af?

De tweede reden, waarom visch moet gegeten worden, formuleert UHGel. aldus: „Visch *voedt* evenzoo „als vleesch, *welligt nog iets meer*: althans men be„weert het." Zeer juist laat UHG. deze naturalisatieverklaring van het voedingsvermogen van den visch voorafgaan van de erkentenis: „Die kennis is niet „algemeen en toch *is zij ware kennis*" (42). Algemeen was die kennis zeker niet, maar ook niet bijzonder; want UHGel. zelf wist er in 1847 nog niets van; en als *die* kennis *nu* is de *ware*: dat bezat UHGel. in 1847 eene *onware kennis*, toen door UHGel. als „onbetwistbaar" werd gezegd: „Die dus spieren, die dus „*bloed* verlangt of behoeft, hij moet *vleesch*, eijeren, „erwten en boonen, graan nuttigen: stoffen, waarin „de eiwitachtige ligchamen in meerdere of mindere „mate voorkomen." (43) Van den *visch*, die „evenveel", welligt „iets meer" voedt, dan het vleesch — geen enkel woord. Wanneer het alzoo blijkt, Professor, dat deze „onbetwistbare kennis" (44) slechts bij UHgel. bekend was *na* dat het voorstel der negen mannen gevallen was: hoe kan UHgel. dan, redelijkerwijs, verwacht hebben, dat de „heeren voorstellers „aan het volk hadden moeten toeroepen: eet gedroog„den visch; dat is een uitnemend voedsel; het is „thans drie à viermaal goedkooper dan vleesch"? (45). Tot op 1854 heeft UHgel., onvooorwaardelijk, gezwegen van de „nuttigheid" van den visch; daaruit maak ik, in mijne eenvoudigheid, op, dat, ofschoon de heer VON BAUMHAUER „*voor vele jaren* onder uwe oogen" heeft „bewezen", dat „visch in de hoofdzaak dezelfde bestanddeelen heeft als vleesch" (46), UHGel. toch in geenen deele dat gevoelen hebt gedeeld." Immers, indien dit feit u reeds „voor vele jaren" als „bewezen" ware voorgekomen, waarom dan zoolang daarvan gezwegen; ja waarom dan het vaderland kippenvel op den hals gejaagd, uit vrees dat het, bij gebrek aan *vleesch-eten*, zou ondergaan? Zou men, nu gij in 1854 u op die „bewezen" proeven, door den heer VON BAUMHAUER voor vele jaren volbragt, beroept, niet geregtigd zijn, U uwe eigene woorden, met eenige wijzigingen, terug te geven: „En dan plaagt men het Neder„landsche volk nog met rumoer te maken en het tot „ontevredenheid aan te zetten, door te zeggen, dat men „vleesch moet eten, terwijl men even goed, ja wel„ligt nog iets beter *visch* kon eten?" (47) Maar er zijn, Professor! die U in dezen volkomen regtvaardigen; die, wetende, dat niets door UHGel. als waar wordt erkend wat niet van U zelven komt, van oordeel zijn, dat de proeven van den heer VON BAUMHAUER UHGel. nimmer hadden kunnen overtuigen; maar dat uw weêrzin tegen de negen voorstellers en de constitutionnele partij, die zij vertegenwoordigen, sterker is geweest dan uwe eigenliefde, en dat gij u daarom vereenigdet met hetgeen waarvan „sedert vele jaren" door UHGel. geene notitie is genomen.

Dit alles evenwel daargelaten, Professor! moet ik UHGel. nog op ééne bijzonderheid opmerkzaam maken. Als éénige schaduwzijde van het visch-eten, zegt UHGel., dat de visch „*minder vult* dan het vleesch, „omdat hij sneller verteerd wordt. Daarom gevoelt men „na het gebruik van visch, *weder spoediger behoefte* „*aan voedsel*, juist omdat hij zoo gemakkelijk verteert." (48). [illegible] is [illegible] en waarom zou ik de geloofwaardigheid uwer gegevens in twijfel trekken? — dan valt ook, meen ik, het geheele betoog uwer brochure in het water; want dan is het tegendeel bewezen van hetgeen UHGel. wildet aantoonen; dan is *visch* duurder, en niet goedkooper dan vleesch. Ik zal de vrijheid nemen, dit UHGel. met een enkel voorbeeld op te helderen. Volgens uwe berekening, geven 100 pond gerookte bokking — als algemeen voedingsmiddel door UHGel. zeer ijverig aanbevolen! — 29 pond vischvleesch, en 100 pond versch rundvleesch slechts 16 pond (49). Bij een gelijk gewigt heeft men dus, volgens Uwe berekening, 13 pond voedsel *meer* bij gerookte bokking, dan bij rundvleesch. Maar nu verteert visch veel spoediger dan vleesch; vischeters gevoelen veel spoediger behoefte aan voedsel, dan vleescheters. Welnu, men zal een vischetenden metselaar, die zoo spoedig weêr honger heeft, niet kunnen afschepen met de verklaring: „Volgens Prof. MULDER, is uwe maag met veel meer proteïne gevoed, dan dat gij vleesch hadt gegeten." De metselaar zal zeggen: „proëtine of niet, ik heb honger en wil eten." Terwijl de vleescheter alzoo honderd pond: d. i. 19 pond verbruikt, zal de vischeter in dezelfde tijdruimte minstens twee honderd pond: d. i. 58 pond moeten eten, om aan zijne behoefte tot voedsel te voldoen; en daargelaten nu de aangename digestie van 200 ponden gerookte bokkingen, zou ik van U, Professor! [illegible] eens willen weten, wat dan *ondertusschen* [illegible] goedkooper, gezonder en smakelijker zou zijn: rundervleesch, of een vrachtwagen vol gerookte bokking? De kennis, dat visch zoo veel goedkooper is, dan vleesch, acht ik dus zoo „onbetwistbaar" niet als UHGel. zegt, dat het is.

Welke vischsoorten wenscht UHGel. nu eigenlijk te zien gebruiken als algemeen voedingsmiddel der arbeidende klasse? Het is moeijelijk, dit juist op te geven; want tusschen een aantal chemische becijferingen, waarvan het Volk evenmin iets begrijpt als ik, en die wij derhalve als „onbetwistbaar" moeten slikken, is, dat, waar het eigenlijk op aankomt, zeer verward opgegeven en wonderlijk door elkaâr gehaspeld. Zoo veel schijnt echter zeker, dat de chemische analyses van schelvisch, tong, karper, forellen, voorn, snoek, baars en kabeljaauw slechts zijn opgegeven, om aan te toonen hoe veel meer voorregt de rijke boven den werkman, „die maar eten moet, wat hij krijgen kan," ook ten aanzien van het visch-eten, hebben zal.

In de eerste plaats dan, wil UHGel., „dat de handel meer gezouten visch, meer stokvisch" zal aanvoeren (50). Stokvisch en gezouten visch zijn, als algemeene voedingsmiddelen, uwe lievelingen; zoo zelfs, dat UHGel. „zich niet schamen zou, wanneer UHGel. ter aanbeveling daarvan alleen de pen hadt opgenomen" (51). De voordeelen, aan het eten van dien visch verbonden, zijn zoo groot, dat UHGel. uitroept: „Hier blijkt het „wederom, *hoe gemis aan de allereerste beginselen van* „*natuurkennis bij* EEN VOLK zeer groote nadeelen aan„brengt" (52). Het komt mij voor, [illegible] UHGel. hier de schuld van onweten[illegible] onregt werpt op het *Volk*, als [illegible] voorstellers hebt verweten, [illegible] dat niet weten konden. [illegible] Professores *het Volk* ware [illegible] MULDER zelf MULDER [illegible] „wel vóór den val het [illegible] — „*die* allereerste [illegible] kunnen gehuldigd hebben? [illegible] billijk te zijn, Professor! [illegible] erkennen, dat wanneer *het Volk* van die

---

(*) Door huiselijke omstandigheden was de Schrijver belet, deze artikelen achtereenvolgens te voltooijen. Thans de arbeid gereed zijnde, zullen de artikelen achter elkander worden medegedeeld.

(36) De voeding van Nederlanders, bl. 21.
(37) Ibid., bl. 9.
(38) Ibid., bl. 81.
(39) Ibid., bl. 19, 20.
(40) Ibid., bl. 9.

(41) Ibid, bl. 9.
(42) Ibid., bl. 14.
(43) De voeding in Nederland in verband met den volksgeest, bl. 36.
(44) De voeding van Nederlanders, bl. 14.
(45) Ibid., bl. 19 [illegible]
(46) Ibid. [illegible]
(47) Ibid. [illegible]

(48) Ibid., bl. 14.
(49) Ibid. bl. 17.
(50) Ibid., bl. 14.
(51) Ibid., bl. 18.
(52) Ibid., bl. 18.

»allereerste beginselen« niets wist, het de schuld is van de professoren in de chemie en de natuurkunde, die het zelven niet schijnen geweten te hebben, althans het aan *het Volk* niet leerden? Bovendien, Professor! komt mij uwe »reclame« voor den gezouten visch, in 1854, nog al suspect voor; want heeft UHGel. niet in 1847 gezegd: »dat *gezouten* vleesch, of visch *op* »*den duur voor de gezondheid schadelijk is?*« (53) De epidemie van »dubbele persoonlijkheid« — het staartje, naar het voorkomt, van de April-beweging — schijnt ook UHGel. besmet te hebben; en wanneer vele Volksvertegenwoordigers meenen, dat zij aan het Vaderland grooter dienst bewijzen, wanneer zij den goedkoopen Minister van Oorlog van 1852 verkiezen boven den peperduren Minister van 1854: waarom zou het Volk van Nederland — dat nog geenszins rijp schijnt te zijn, om, in materie van volksvoeding, af te dalen tot den toestand der Laplanders en Samoijeden — niet de voorkeur mogen geven aan den vleesch-aanprijzenden, anti-zoutevisch-schrijvenden Professor MULDER van 1847 en den piscicultiverende, stok- en zoutevisch rondventenden Professor van 1854? UHGel. heeft in uwe brochure goedgevonden geene enkele reden op te geven, *waarom* zoutevisch en stokvisch zoo gezond zouden zijn; en daarom zal *het Volk*, meen ik, met mij blijven gelooven, wat door u in 1847 is gezegd, omtrent het *schadelijke* van het gebruik van zoutevisch *op den duur*. Het voorname punt — de gezondheid van het voedsel — schijnt dan ook door UHGel. in 1854 geheel uit het oog te zijn verloren. UHGel. is blijkbaar uitgegaan van het standpunt: »Van wat krijg ik, voor het *minste* geld het *meest?*«, zonder daarbij te overwegen, of, wanneer bijv. des zomers twintig pruimen voor een cent worden verkocht, die *veelheid* wel aanzienlijk tot de bevordering der gezondheid zou bijdragen. Van dáár ook, dat UHGel., als *volksvoedsel*, onverdeeld en zonder eenige voorwaarde van beperking, aanbeveelt: »schol, »bot en spiering, vooral ook van den tot geringere »prijzen verkochten bokking« (54). Maar schol, Professor! is zeer koortsig; als het Mei-water er niet over heen gegaan is, wordt het gebruik van schol schadelijk geacht; als *gezond voedsel* is de schol slechts gedurende een korten tijd van het jaar te nuttigen. Met bot is dit hetzelfde. Spiering is alléén goed, wanneer het sterk heeft gevroren; anders moet men zich voor de rug-wurmpjes *zeer* in acht nemen. Gelief er uwe keukenmeid slechts naar te vragen, Professor! Veel gebruik van bokking, kan, naar de verklaring van geneeskundigen, scheurbuik en over het algemeen branderigheid ten gevolge hebben. En nu, vraag ik u, hooggeëerde Professor! of UHGel., uitsluitend het oog gerigt op *uwe* wetenschap, die welligt uit muggenvet proteïne weet te distilleren, niet te zeer *de gezondheid* van het Volk, dat u zoo na aan het harte ligt, uit het oog hebt verloren? Ik vraag, welke philantroop, welk bevorderaar van 's Volks belangen, met gerustheid, als *volksvoeding* zou durven aanprijzen het uitsluitend eten van spijzen, die slechts met oordeel des onderscheids, alléén in bepaalde tijden en matig moeten genuttigd worden; zullen zij, ondanks al de proteïne, al de kaasstof en suikerstof van de wereld, die zij bevatten, niet *de gezondheid* van dat Volk ondermijnen?

(*Vervolg hierna.*)

(53) De voeding van den Neger in Suriname, bl. 30.
(54) De voeding van Nederlanders, bl. 28.

De Fakkel geeft in haar nommer van 7 April aan *de Nederlander* de volgende ernstige vermaning:

»*De Nederlander* mogt toch wel eens ernstig bedenken wat zij doet. Zij verwekt ergernis. Zij blaast het vuur van twist en tweedragt aan. Zij brengt bij het *volk* de verderfelijkste hartstogten in werking. Zij verscheurt den band der broederlijke liefde. Zij zet opstand tegen de zeker ook van God gestelde kerkelijke magten aan. Zij tracht den mond der wetenschap tot zwijgen te brengen, en het dieper indringen in de Christelijke waarheid te stuiten. Zij wil de bedienaars van het Evangelie der zaligheid tot leer- of preekmachines hebben vernederd, en bij dezen het geweten, dat is: de innige zielsovertuiging van alle vrijheid hebben beroofd. En dat terwijl *vrijheid van geweten* hare leus is!

»Zouden hare schrijvers wel eens ernstig denken aan den dag der verantwoording?

»O, wat vreeselijke zelfverblinding!«

Iets later, onder de rubriek *Correspondentie*, is het op nieuw.

»Ook ons hindert het geweldig, dat op den bodem van het Protestantisme weêr zulk een heete strijd wordt gevoerd. De schuld ligt niet aan ons; maar aan *de schrijvers* van *de Nederlander*, gelijk ieder weet. *De Nederlander* heeft reeds spoedig na het stillen van de *April-beweging* gedurig en onregtmatig ons aangevallen, en ons als ultraliberalen, rationalisten en deïsten voorgesteld, terwijl wij, in beginsel, die mannen oneindig veel nader staan, die *de Nederlander* als hun orgaan beschouwen, dan dezulken.

»*De goede Gereformeerden, ook de Christelijk Afgescheidenen hebben van ons* (zegge: van ons: Fakkelianen) *niets te vreezen.* Wij hebben *er* leeren kennen, die wij om hun geloofsijver en koordaatheid hoogachten en *liefhebben.*

»Om hare opvatting van sommige kerkelijke of Christelijke leerstellingen strijden *wij* tegen *de Nederlander* niet, maar om hare twistgierigheid, verketteringszucht, partijdigheid en *verregaande* hoovaardij.

»Wij hebben eenmaal de wapenen tegen *de Nederlander* neêrgelegd en *onze vrienden* verzocht hetzelfde te doen. *De Nederlander* schijnt te *moeten* twisten, schijnt te *moeten* strijden. Wij hebben onzes ondanks de wapenen weêr moeten opnemen, nadat wij vooraf de redactie van dat blad bij herhaling en dringend hadden verzocht, om ons met vrede te laten. *Zij schijnt niemand met vrede te kunnen laten, die niet vormelijk tot hare partij behoort.*

»Wij hebben wel eens het voornemen opgevat, om *de Nederlander* niet meer te lezen; misschien zou het goed zijn aan dat meermalen opgevatte voornemen maar gevolg te geven.«

Wij zouden nu *de Fakkel* wel durven aanraden, om het sluiten van een bondgenootschap met de anti-revolutionnaire partij te beproeven bij de aanstaande bijeenkomst der *Christelijke vrienden*, te *Amsterdam*, op 25 April aanstaande te houden. De coalitie van April 1853 is wel verbroken, ofschoon de eenige band, anti-papisme, aanwezig bleef, maar het doel der vereeniging is mislukt; welligt dat thans de homogeniteit in »twistgierigheid, verketteringszucht, partijdigheid en hovaardij« een hechteren band doet vlechten, die meer waarborg van duurzaamheid levert!

Buitenland.

ZWITSERLAND.

Een nader berigt uit Bern brengt eene belangrijke verbetering aan, in het berigt gisteren medegedeeld nopens het besluit van de kamer tot het in staat van beschuldiging stellen in de zaak van Contini. De kamer heeft, wel is waar erkend, dat er voldoende redenen bestonden, om Contini en zijne medepligtigen in regten te vervolgen, maar heeft evenwel beslist, dat de misdrijven, waarvan zij beschuldigd worden, niet vallen en niet voorzien zijn in eenig artikel van het strafwetboek, zoodat er aan het geding, tegen hen gevoerd, geen gevolg kan worden gegeven.

TURKIJE.

De laatst ontvangen telegrafische berigten zijn de volgende:

HAMBURG, Donderdag 13 April. De laatste tijdingen van de Engelsche vloot berigten dat, uitgezonderd drie schepen, die achtergebleven zijn, zij reeds geheel in de Oost-zee is binnengeloopen.

Den 9den is het ijs voor Reval losgeraakt.

HAMBURG, Vrijdag 14 April. Een gedeelte van de Britsche vloot van den admiraal Napier onder bevel van den admiraal Plumridge is op kondschap uitgezonden. De laatstgenoemde bevelhebber heeft berigt gebragt, dat eene Russische scheepsmagt van 18 bodems aanstalte maakte, om van Helsingfors naar Reval te stevenen. Naar luid van dit berigt, 't welk echter nadere toelichting schijnt te vereischen, zoude de admiraal Napier hebben besloten, deze scheepsmagt onverwijld aan te tasten.

— Men heeft zich eergisteren te Parijs zeer bezig gehouden met het vertrek uit Londen van den heer von Bunzen, Pruissisch minister bij het Britsch bewind. Reeds is opgemerkt dat men het gewigt van die gebeurtenis overdreef, door haar als een bewijs bij te brengen van de gezindheid van Pruissen, om zich ten slotte met Rusland te verbinden.

Een schrijven uit Parijs bevestigt het inderdaad, dat de ridder von Bunzen eenvoudig een verlof neemt en dat het Oostersche vraagstuk aan die tijdelijke afwezigheid van den Pruissischen vertegenwoordiger te Londen geheel vreemd is. De heer von Bunzen zal overigens gedurende zijne afwezigheid vervangen worden door een staatsman, die met eene buitengewone zending zal belast zijn. Lord Clarendon heeft in de zitting van het Hoogerhuis van Dingsdag jl. dienaangaande het volgende gezegd: »Het gerucht der terugroeping van den Pruissischen gezant bij ons hof is ook mij ter oore gekomen. Het eenige wat ik zelf des aangaande officieel heb vernomen, is, dat waarschijnlijk eene andere bijzondere zending van ongeveer gelijken aard, als die eenige weken geleden uit Berlijn hier gekomen is, herwaarts gezonden zal worden; eene *zending*, die waarschijnlijk even weinig uitwerking zal hebben als de vroegere.«

In Parijs wilde men ook weten dat het bijzonder verdrag, tusschen Pruissen en Oostenrijk den 9den dezer bepaaldelijk was gesloten. Het is mogelijk, dat dit op dit oogenblik het geval is, maar op 9 dezer, kan de sluiting niet hebben plaats gehad. Men weet toch, dat het Weener kabinet aanmerkingen heeft gemaakt op de wijzigingen, die te Berlijn in het ontwerp-verdrag waren gebragt. Generaal von Hess heeft gemeend zich te dien aanzien tot zijne Regering te moeten wenden. Uit Berlijn heeft men gemeld, waarin die wijzigingen bestaan. Van Weenen is berigt ontvangen, dat het verdrag den 10den nog niet geteekend was. Duitsche dagbladen, die het beste onderrigt zijn, waaronder vooral de *Neue Preussische Zeitung*, hebben de weigering van het Weener kabinet medegedeeld om de wijzigingen door dat van Berlijn voorgesteld toe te laten. Dat zijn gegronde getuigenissen voor de echtheid van dat feit. Nu is het mogelijk, dat Pruissen, vernomen hebbende de weigering van Oostenrijk, van die wijzigingen zal afzien, maar daaruit blijkt echter dat het verdrag den 9den niet was geteekend en dat men nog geen kennis draagt, dat dit thans reeds geschied is. Noch uit Weenen, noch uit Berlijn wordt dit in de laatst ontvangen berigten gemeld. En de *Preussische Correspondent* een half-officieel orgaan van het Kabinet van Berlijn, geeft den 12den de hoop te kennen, dat deze zaak binnen korten tijd tot voldoende uitkomst zal komen. Den 12den was zij dus nog niet geëindigd. Wat aangaat het verschil van houding van Pruissen en Oostenrijk tegen de Westelijke mogendheden: dat kan men thans te min ontkennen, omdat het door de Engelsche ministers in het Parlement werd verklaard. Pruissen wordt ongetwijfeld meer en meer medegesleept, zich aan Oostenrijk en die ten gevolge aan Engeland en Frankrijk aan te sluiten; maar hoezeer het medegesleept wordt, oefent het zijnerzijds een zekeren invloed uit op de andere groote Duitsche mogendheid. En het is zeker dat Oostenrijk zich meer stellig zou hebben verbonden, zoo het door den tegenstand van Pruissen daarvan niet teruggehouden was. [illegible] heeft dien tegenstand ten deele overwonnen, maar gelijkertijd zijne besluiten eenigermate gewijzigd. [illegible] schijnt de waarheid van den tegenwoordigen stand van zaken nopens Oostenrijk en Pruissen te zijn.

Nopens het of- en defensief verbond dat tusschen Frankrijk en Engeland zou zijn gesloten, wordt uit Parijs gemeld, dat dit staatstuk het doel van het verbond der beide volken omschrijft, alsmede van den oorlog, dien zij ondernomen hebben. Het stelt vast, dat geen hunner eenig zonder voordeel uit den krijg zal mogen trekken, welken aard dit ook moge wezen; dat zij gelijkelijk de wapenen hebbende opgevat, die ook niet zullen nederleggen en ook geen vrede sluiten dan met gemeenschappelijk overleg, en dat zij in het verbond zullen opnemen al de mogendheden, die zich mogten voordoen, om in den geest van het verdrag zich daaraan aan te sluiten. Dat verdrag verandert den staat van zaken niet; maar men vleit zich, dat het een grooten zedelijken invloed in Europa zal te weeg brengen. Het bevestigt en doet krachtig uitkomen het verbond der twee groote volken, dat nu voor den geheelen duur van den krijg is verzekerd. Het is nu zoo stellig en plegtig verzekerd, zoo goed overeengekomen, dat men hoopt, dat na de voltooijing van het werk hetwelk men ondernomen heeft, het welzijn en de veiligheid van Europa door die vereeniging zal worden bevorderd en het verbond in het algemeen belang ook in het vervolg zal behouden blijven.

Eene nieuwe telegrafische dépèche uit Triest, geteekend 12 dezer, deelt berigten van Konstantinopel mede van 3 dezer. Daaruit blijkt, dat de Porte, niettegenstaande de vertoogen van de gezanten der groote mogendheden, bevolen heeft, dat de Grieken binnen den tijd van veertien dagen het land moeten verlaten of daaruit verdreven zullen worden; slechts eene uitzondering wordt toegelaten, die is voor hen, die zich geheel onder de bescherming van Turkije zullen stellen. De uitslag van dien maatregel, zoo luidt de depêche, doet zich reeds op eene ongunstige wijs bij den handel gevoelen. Een andere depêche, met berigten van 3 dezer bevattende, meldt dat generaal Canrobert met 1100 man Fransche troepen reeds te Konstantinopel is aangekomen.

Van het krijgstooneel zijn wederom geene berigten ontvangen. Eenige dagbladen gewagen nog van een groote nederlaag door de Russen in de Dobrudscha geleden, ten gevolge waarvan zij verpligt zullen zijn geweest over de Donau terug te trekken. Anderen gewagen van de verovering van Odessa door de vereenigde vloot. Die geruchten verdienen allezins nadere bevestiging. Men kan de mogelijkheid van een bombardement onderstellen, maar eene verovering dier stad? Op welke wijze, met welk doel, hoe die te behouden? Hebben de vloten eene toereikende legermagt aan boord, om haar niet alleen te bezetten, maar zelfs tegen de Russen te handhaven? Dat zijn dus onwaarschijnlijke geruchten. Men weet zelfs niet, waar zich de vloten op dit oogenblik bevinden. Volgens den een hebben zij zich naar Sebastopol begeven, om de Russische zeemagt aan te tasten. Volgens den ander bevinden zij zich steeds te Kavarna en hebben zij zeelieden moeten ontschepen.

Men moet uit die tegenstrijdige geruchten dit afleiden, dat er sedert eenige dagen niets stelligs is vernomen, en dat men, bij gemis van wezenlijk nieuws, geruchten in de wereld brengt. Het bewijs daarvan is dit, dat de laatste dépèches van het Russisch hoofdkwartier van den 8sten dezer in de verte geene melding van die gebeurtenissen maken en houden in, dat de Russen dien dag tot voorbij Cernawoda waren voortgetrokken, zonder de Turken te ontmoeten. Berigten uit Bucharest van 4 dezer houden in, dat het berigt van de oorlogsverklaring van Engeland en Frankrijk tegen Rusland in de vorstendommen een diepen indruk te weeg gebragt. De baron von Budberg, die uit naam van keizer Nicolaas die gewesten bestuurt, heeft onmiddellijk al de agenten der beide zeemogendheden aangeschreven, om binnen den tijd van acht dagen het grondgebied der vorstendommen te verlaten.

De berigten uit Athene loopen tot den 7den dezer. In Albanie werd aanhoudend strijd gevoerd. De Turken en de Grieken beschuldigen zich wederkeerig van wreedheden, in Thessalie begaan, en zijn eenige hoofden van opstandelingen ten toon gesteld. De nederlaag van de opstandelingen bij Janina wordt volkomen bevestigd, alsmede dat [illegible] van Grivas, die in dezen voor hem ongelukkigen [illegible] wonderdadig het leven heeft behouden, [illegible] waarop hij gezeten was, werd doodgeschoten.

Berigten uit Alexandrie van 3 dezer melden [illegible] 7500 man die de onderkoning aan Turkije te hulp [illegible] zijn ontscheept. Zij bevatten tevens onderscheidene belangrijke veranderingen in de vervulling der hooge betrekkingen in Egypte: Elfy-Bey, gouverneur van Alexandrie, is Kaïa-pacha benoemd in plaats van Hassan-pacha. [illegible] dat de Kaïa-pacha, wat aanzien en magt betreft, de eerste persoon in Egypte is en den onderkoning [illegible] opvolgt, ja, als zijn gemagtigde kan worden [illegible] Elfy-Bey wordt door de ingezetenen van Alexandrie betreurd. Hij had zich hunne achting en vertrouwen waardig te maken; maar de nieuwe betrekking, [illegible] zijn Souverein hem roept is eene billijke belooning voor de diensten, die hij aan zijn land heeft bewezen.

Hassan-Pacha had gedurende vijf jaren de betrekking van Kaïa vervuld. Zijne gezondheid was geschokt; hij had rust noodig. En zoo de onder-koning hem een opvolger gegeven heeft, dan heeft Z. H. hem toch een bewijs van zijne tevredenheid aangeboden, door hem het tractement van zijne vroegere betrekking te doen behouden, en door hem te benoemen tot voorzitter van den hoogen raad. Men verzekert, dat Hereding-Pacha, minister voor den koophandel, den zoon van den onder-koning naar Konstantinopel zal vergezellen. Het tijdstip van het vertrek van dien vorst is nog niet bekend. Hij begeeft zich naar den Sultan, om hem te bedanken, dat hij hem eene zijner dochters ten huwelijk heeft gegeven.

— Uit Marseille schrijft men, dat prins Napoleon den 12den des avonds ten 7 ure aldaar was aangekomen.

— Men heeft te Toulon voor de artillerie ammunitie ingescheept voor 160,000 kanonschoten en 350,000 patronen. De arbeid in de werkplaatsen in Frankrijk wordt thans met zooveel ijver voortgezet, dat er 500,000 patronen per dag kunnen vervaardigd worden. — De maarschalk de St. Arnaud, die te Parijs gebleven is, om de wapenschouwing ter eere van den hertog van Cambridge gehouden, bij te wonen, vertrekt nu heden (Zaturdag). De Keizer heeft den 13den in een open rijtuig met den hertog van Cambridge de stad en hare omstreken bezocht. H. M. de Keizerin woonde in eene der tribunes de wapenschouwing bij. Men merkt op, dat eene zuster van den hertog van Cambridge, prinses Augusta, gehuwd is met den erfgroothertog van Mecklenburg-Strelitz, oudsten broeder van den prins George van Mecklenburg-Strelitz, die laatst met eene zending van Keizer Nicolaas naar den Koning van Pruissen was belast. Men verzekert, dat die zending geheel buiten de diplomatie om, geschied is. De Keizer heeft den Prins naar den Koning afgezonden buiten voorkennis van den graaf van Nesselrode.

— De *Moniteur* deelt het berigt mede van het verbod, door den Senaat van Hamburg, van Lubeck en van Bremen uitgevaardigd, om artikelen van oorlogs-contrabande naar de staten van oorlogvoerende mogendheden uit te voeren; maar het officiële blad laat er dit op volgen: De Fransche Regering heeft het vertrouwen, dat alle onzijdige staten de waakzame bezorgdheid van de Hanze-steden zullen navolgen. Het is alleen op die voorwaarde, dat de zeemogendheden de edele bedoelingen, die zij aan den dag gelegd hebben, geheel kunnen verwezenlijken.

— De expeditionnaire troepen van de marine (mariniers) zijn op de schepen van het Fransche smaldeel naar de Oostzee bestemd, te Brest ingescheept.

— De keizer van Rusland heeft bevolen, alle werktuigen, materialen enz., die vervoerd kunnen worden met den meesten spoed over te brengen. Zoo de vereenigde vloot zich in het bezit van de Alandseilanden mogt stellen, zal ze daar slechts eene bevolking van grijsaards, vrouwen en kinderen vinden. Die eilanden, en alle overige, in den omtrek gelegen, zijn geheel ontbloot geworden. De groothertog Konstantijn zal, als admiraal, het bevel voeren over de zeemagt die te Sweaborg en te Helsingfors vereenigd is.

— Koning Otto heeft een schrijven gerigt aan den koning van Pruissen, om hem den moeijelijken toestand kenbaar te maken, waarin zijn land zich op dat oogenblik bevindt. Koning Otto kon zich inderdaad tot niemand beter wenden dan tot den Koning van Pruissen, om dat bezwaar mede te deelen.

— De *Weser Zeitung* geeft het volgende uit St. Petersburg van den 4 April. „Aan den handel alhier is de stelligste verzekering gegeven, dat de uitvoer van granen uit de havens der Oostzee niet verboden zal worden. Van den graaf von Nesselrode zijn heden bij de verschillende gezantschappen de antwoorden ontvangen, op de vertoogen betrekkelijk den uitvoer van granen uit de Zwarte zee en de zee van Azoff. Volgens die antwoorden neemt de Russische regering de aldaar liggende aan Nederlandsche en andere vreemde onderdanen toebehoorende granen voor hare rekening over, tegen den tusschen den kooper en verkooper overeengekomen prijs, waar handpenningen betaald zijn, worden deze terstond door de regering in klinkende munt vergoed, met opgave van den tijd, waarop de betalingen en de ontvangst kunnen plaats hebben."

— In ons vorig nommer is gewaagd van het gerucht, dat door den Britschen gezant te St. Petersburg achtergelaten goederen door de Russische overheid in beslag genomen zouden zijn; een gerucht hetwelk zelfs in het hoogerhuis ter sprake gebragt is, en tot scherpe uitvallen tegen Rusland aanleiding gegeven heeft. Thans blijkt uit een schrijven van dien gezant aan de *Times*, hoe dat gerucht ontstaan is. „De vraag was niet — schrijft hij — of zekere goederen van waarde, die ik te St. Petersburg achtergelaten had, zouden worden in beslag genomen en verbeurd verklaard, maar of de inscheping derzelve op het eenige te Kronstadt nog aanwezige Engelsche schip zou worden veroorloofd. Volgens de jongste berigten is die vraag in mijn nadeel beslist; doch daar deze beslissing op eene dwaling schijnt te berusten, hoop ik nog dat zij gewijzigd zal worden."

— De *Times* van jl. Woensdag acht het ontwijfelbaar, dat het Pruissische gouvernement besloten heeft, den heer Bunzen, zijnen vertegenwoordiger in Engeland, van daar terug te roepen; en dat de hiertoe strekkende dépêche reeds van Berlijn afgezonden is. „Wij betreuren deze terugroeping — zegt de *Times* — wegens de uitstekende hoedanigheden van den heer Bunzen, en vooral omdat zij bewerkt is door Engelands vijanden; de eenige hem ten laste gelegde feil is, dat hij te ijverig werkzaam was voor de aansluiting van Pruissen aan de beide Westersche mogendheden, hij is opgeofferd aan de Russisch gezinde partij. En tevens als of het zijne weifelende staatkunde regt duidelijk wilde kenschetsen, onderteekent het Pruissische gouvernement een nieuw protocol der Weener conferentie, waarbij het zich aansluit aan de beide Westersche mogendheden en de door den heer Bunzen zoo krachtig voorgestane beginselen huldigt. Om Frankrijk en Engeland te voldoen onderteekent Pruissen het nieuwe protocol; om Rusland te voldoen, roept het den heer Bunzen terug; dubbelhartig en besluiteloos tot het laatste toe zoekt het beide partijen te vriend te houden, maar verspeelt het beider vertrouwen. Het nieuwe protocol zelf, voor zoover de inhoud reeds bekend is geworden, is van een zeer voldoenden aard; daarbij worden door de Duitsche mogendheden al de beginselen gehuldigd, tot handhaving van welke Frankrijk en Engeland den oorlog hebben verklaard.

— Uit Kopenhagen schrijft men van den 14 April: De admiraal Napier is eergisteren uit de baai van Kiöge vertrokken, om al de Russische havens, alsmede de Botnische en Finsche golf in staat van blokkade te stellen.

In de ministriële crisis is nog geene verandering gekomen.

AZIE.

Het Dagblad van *Delhi* van 22 Februarij meldt, dat Dost Mohammed Zubbarkhan naar den Engelschen commissaris in Weshawur gezonden heeft met den last, hem mede te deelen, dat hij besloten heeft, zich bij de Engelschen te voegen in den strijd tegen de Russen en de Perzen. Hoezeer dit berigt zeer mogelijk is, verdient dit evenwel nader te worden bevestigd. Dost Mohammed is een der meest onhandelbare vorsten van Azie; hij kent de magt der Engelschen; hij vreest zoowel den Czaar als Engeland; maar, daar de Engelsche krijgslieden en magazijnen meer nabij Kaboul gelegen zijn, dan die der Russen; zoo vreest hij meer den oorlog met Engeland dan met Rusland. Eene naauwe aansluiting met de Afghanisten zou, uit een krijgskundig oogpunt, voor Britsch Indie meer voordeelig zijn dan een verbond met Perzie.

— In het Birmansche Rijk duren de ongeregeldheden voort. Men is te Abbasdunder, in de Perzische golf, slaags geweest. De overheden in den omtrek hebben aangeboden aan den Schach eene schatting te voldoen; maar weigeren aan de Perzische krijgsbenden gemelde stad binnen te komen. Dienvolgens zijn de ingezetenen belegerd geworden; maar men heeft van Mascate 3 oorlogsvaartuigen en 2000 man, onder bevel van Mohammed-Ben-Salem, tot ondersteuning van Abbas afgezonden. Aanzienlijke versterking zal volgen. De Perzen hebben moeten aftrekken, maar de strijd werd hervat. Zoo de Perzen zich aan de zijde der Russen mogten scharen, zouden zij hun tot grooten steun kunnen strekken; maar men weet dat de vertegenwoordiger van Perzie te Konstantinopel officiëel aan de Porte heeft medegedeeld, dat de Schach voornemens was eene strikte onzijdigheid in het oog te houden.

Binnenland.

's Gravenhage, 15 April.

Z. M. heeft Mr. C. L. Vitringa, eervol ontslagen als notaris te Nunspeet, arrond. Arnhem.

Z. M. heeft benoemd tot notaris ter standplaats Nunspeet, E. J. Vitringa, cand.-notaris.

Z. M. heeft aan P. Schouten eervol ondslag verleend als ijker van het vaatwerk voor de districten Amerongen en Wijk bij Duurstede, en bepaald dat die werkzaamheden voorloopig zullen worden opgedragen aan den arr.-ijker der maten en gewigten te Amersfoort.

Z. M. heeft baron R. H. de Vos van Steenwijk vergunning verleend tot aanleg van een grindweg, ter breedte van 2 el 75 duim, over den bestaanden weg leidende van den Rijksstraatweg van Zwolle naar Leeuwarden, midden uit de kom der gemeente Staphorst, naar de Beugelenbrug over de Reest, ter lengte van 4870 el, benevens concessie tot tolheffing.

Z. M. heeft den heer mr. C. G. E. A. baron van Lamsweerde eervol ontslag verleend als ontvanger der dir. belastingen, in- en uitgaande regten en acc. te Wageningen, behoudens aanspraak op pensioen.

Z. M. heeft bij het Dep. van Buit. Zaken bevorderd: tot referendaris de heer J. van Lokhorst, hoofd-commies; en tot hoofd-commies de heer L. Arts, commies.

Ingevolge de bevelen des Konings brengen de Ministers van Buitenl. Zaken, van Justitie en van Marine ter kennisse van elk, dat ter bewaring eener volkomene onzijdigheid in den ontstanen oorlog, geene kapers, onder welke vlag, en met welke commissien of lettres de marque ook voorzien, met of zonder prijzen, in onze havens en zeegaten zullen worden toegelaten, dan ingeval van zeeramp, en dat de vereischte bevelen worden uitgevaardigd, om onder alle omstandigheden, zoodanige kapers en hunne prijzen te doen bewaken en ten spoedigste weder zee te doen kiezen.

De Minister van Buitenl. Zaken en de Minister van Justitie, door den Koning gemagtigd, waarschuwen alle ingezetenen des Rijks, om zich gedurende den tegenwoordigen oorlog op generlei wijze in te laten met de kaapvaart, daar geene commissien of lettres de marque zonder goedkeuring van het Nederl. Gouvernement aan Nederl. ingezetenen door oorlogvoerende mogendheden afgegeven, eenig wettig gevolg hebben.

De Ministers brengen voorts ter kennis, dat het Ned. Gouvernement eene volstrekte onzijdigheid in acht nemende, geene goedkeuring op verkregene commissien of lettres de marque zal verleenen, en dat alzoo 's Konings onderdanen en allen aan 's Rijks wetten onderworpen, die op zoodanige stukken de kaapvaart mogten uitoefenen of de hand leenen, door andere Regtbanken als zeeroovers kunnen worden beschouwd en behandeld, en dat door den Ned. regter zullen worden vervolgd zoowel wegens misdrijf tegen de veiligheid van den Staat als wegens roof gewelddadigheid enz. [illegible]

De *Staats-Courant* bevat twee verklaringen, die op officiële wijze aan onze regering [illegible] de buitengewone gezanten en gevolmagtigde ministers van Z. M. den keizer der Franschen en H. M. de Koningin van Engeland. De eene is gedagteekend van het paleis der Tuilerien 29 Maart en de andere van Westminster 28 Maart 1854. Van deze eensluidende verklaring (in de Fransche en Engelsche taal geschreven), laten wij hier de vertaling volgen:

„Zijne Majesteit de keizer der Franschen (Hare Majesteit de koningin van het vereenigd rijk van Groot-Brittannie en Ierland) genoodzaakt zijnde om de wapens op te vatten, ten einde een bondgenoot te ondersteunen, wenscht den oorlog zoo weinig mogelijk bezwarend te maken voor de mogendheden, waarmede Z. (H.) M. in vrede leeft.

„Ten einde den handel van onzijdige mogendheden voor elk onnoodig beletsel te vrijwaren, stemt Z. (H.) M. er voor den oogenblik in toe, om afstand te doen van een gedeelte der regten, die Haar, als oorlogvoerende mogendheid, krachtens het volkenregt, toebehooren.

„Het is Z. (H.) M. onmogelijk om afstand te doen van de uitoefening van Haar regt, om alle artikelen van oorlogs-contrabande in beslag te nemen en de onzijdigen het overbrengen van de dépêches des vijands te beletten. Als oorlogsvoerende mogendheid moet Zij tevens ongeschonden Haar regt handhaven, om de onzijdigen te beletten elke effective blokkade te schenden, die, met behulp van eene genoegzame magt, voor de reeden of kusten des vijands zou worden gevestigd.

„Maar de schepen van Z. (H.) M. zullen den eigendom des vijands niet in beslag nemen, wanneer hij geladen is aan boord van een onzijdig schip, tenzij die eigendom oorlogs-contrabande is.

„Z. (H.) M. is niet voornemens aanspraak te maken op het regt tot confiscatie van den eigendom van onzijdigen — geen oorlogs-contrabande zijnde — die gevonden wordt aan boord van vijandelijke schepen.

„Geleid door den wensch om zoo veel mogelijk de rampen van den oorlog te verminderen en de operatiën van te beperken tot de regelmatig georganiseerde krachten van den staat, verklaart Z. (H.) M. bovendien, dat Zij voor den oogenblik niet voornemens is om kaperbrieven uit te reiken."

• Ingevolge aanschrijving van den Minister van justitie en in verband met de dezerzijdsche circulaire van den 29en December 1849, heeft de Staatsraad-Commissaris des konings in de prov. zuidholland bij circulaire van 12 April jl. de gemeente-besturen uitgenoodigd, hem voor of uiterlijk op den 20en dezer maand, te doen geworden eene naauwkeurige opgave van het jaar en de dagteekening der geboorte van de, op den 1e Januarij ll. in hunne gemeenten in dienst zijnde politie-ambtenaren. Deze opgave is noodzakelijk, daar zij niet voldoende blijkt uit de jaarlijks door de gemeentebesturen ingezonden wordende staten.

• Uit eene officiële opgave blijkt, dat het totaal der *wettige* bevolking in de provincie Zuidholland bedraagt 585,808 zielen, als 280,737 van het mannelijk en 305,071 van het vrouwelijk geslacht. Onder deze bevolking zijn begrepen: 1° 2577 man behoorende tot de landmagt; 2o 52 man van de zeemagt, met inbegrip van het korps mariniers; 3o krankzinnigen in gestichten verpleegd wordende: 88 mannen en 142 vrouwen; 4o gevangenen 111 mannen en 30 vrouwen; en 5o bestedelingen en bedelaars in de kolonien der maatschappij van weldadigheid 730 mannen en 358 vrouwen.

Het totaal der *feitelijke* bevolking beliep te zamen 591,493 (mannelijk 284,273 en vrouwelijk 307,220). Daaronder zijn begrepen: 1o personen behoorende tot de landmagt 4760 mannen (waaronder 16 gevangene krijgslieden); 2o 453 personen behoorende tot de zeemagt met inbegrip van het corps mariniers; 3o krankzinnigen in gestichten verpleegd wordende: 202 mannen en 252 vrouwen (waarvan 3 mannen en 1 vrouw in den avond van 31 December 1853 ontslagen uit het geneeskundig gesticht voor krankzinnigen te 's Hage); en 4o gevangenen: 1184 mannen en 294 vrouwen, waaronder mede zijn begrepen 302 gevangene krijgslieden in de militaire strafgevangenis onder Oegstgeest.

De heeren J. C. Baud, Jhr. G. E. G. C. K. Dommer van Poldersveld, H. F. C. baron Forstner van Dambenoy, G. Groen van Prinsterer, M. A. F. H. Hoffman, A. Kaiser P. Mouton Jr., J. A. Philipse, Jhr. A. G. A. ridder van Rappard, J. C. Rijk, J. J. Rochussen en C. J. Schiefbaan hebben den 4 dezer de volgende circulaire aan vele ingezetenen dezer stad doen toekomen:

„In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van den 1 Dec. ll., werd het hoogwenschelijke der daarstelling van eene betere sterrewacht aan de Hoogeschool te Leiden, door de heeren Bosscha en Gevers [illegible] geest met nadruk en warmte aangetoond [illegible] van de Eerste Kamer van den 22 Dec. [illegible] nader door den heer [illegible] aangedrongen.

„De woorden, waarin [illegible] dezes (onder de circulaire) medegedeeld [illegible] in het land.

„Die woorden bleven niet zonder [illegible] sympathie [illegible] Zij verwekten [illegible] tot bevordering der studiën [illegible] zeevaart zoo heilvan het [illegible] niet achter [illegible] bijdragen. — Te Amsterdam [illegible] zich mannen, wien de [illegible] des vaderlands dierbaar is, om door [illegible] van geldelijke bijdragen [illegible] te werken. — De stad onzer inwoning [illegible] willen deelnemen aan die edele pogingen.

„Daarom hebben ook de ondergeteekenden (de bovengemelde heeren) zich vereenigd, in de hoop dat door algemeene zamenwerking, de op ƒ 60,000 à ƒ 80,000 geraamde som zal worden bijeengebragt, om een nationaal monument

tot bevordering der wetenschap, tot erkenning en aanmoediging van hooge verdiensten, en tot groot nut van handel en scheepvaart daar te stellen. Zij wenden zich alzoo bij dezen tot allen, op wier belangstelling zij meenen te mogen rekenen, met beleefd verzoek, dat ieder in zijnen kring hunne pogingen ten ijverigste ondersteune, zoo door eigen deelneming, als door inschrijvingen op bijgevoegde lijst te bevorderen. Ook de geringste bijdrage zal met dezelfde dankbaarheid als grootere sommen worden aangenomen.

»De bij dezen aangeboden inteekeninglijst zal over acht dagen teruggevraagd worden.»

Men verneemt, dat zij, aan wie deze circulaire niet mogt ter hand gekomen zijn, dezelve alsnog kunnen bekomen ten kantore van den notaris C. J. Schiefbaan, in de Herderinnestraat alhier. Men twijfelt er niet aan, dat deze loffelijke poging, die ook in andere steden wordt in het werk gesteld, tot vestiging van eene betere sterrewacht aan de Hooge School te Leiden, in de residentie met goed gevolg zal worden beproefd.

---

* Bij de commissie tot inzameling van liefdegiften, ten behoeve van de weduwen en weezen, nagelaten door de met de scheveningsche pink *Zeemanshoop* verongelukte visschers, is ontvangen, van Z. K. H. Prins Frederik der Nederlanden een honderd en van H. K. H. mevrouw de Prinses Frederik vijftig gulden.

---

* De hoofdcommissie tot het oprigten van een standbeeld ter nagedachtenis van Z. M. Koning Willem II heeft den 24 Maart jl. een schrijven gerigt aan de heeren commissarissen des konings in de onderscheidene provinciën, waarbij zij, ter uitvoering van de haar namens den koning opgedragene taak, Hoogstdeszelfs bijzondere erkentelijkheid overbrengt jegens allen, die mede werkzaam zijn geweest tot de oprigting van het standbeeld, hetwelk het dankbare volk aan de herinnering van Zr. Mjs. geëerbiedigden en doorluchtigen vader en voorganger heeft toegewijd; en voor de moeite en zorgen, waarmede dit schoon en merkwaardig gedenkteeken is tot stand gebragt, en voorts de hooge voldoening betuigd en den prijs, welken de koning hecht aan elk, en in het bijzonder aan het nu gegeven blijk van gehechtheid aan zijn Huis.

---

* Heden morgen heeft de plegtige ter-aarde-bestelling, op de begraafplaats *Eikenduinen*, plaats gehad van den WelEerw. heer S. Bogomoloff, aalmoezenier van H. M. de Koningin-moeder. De heeren secretarissen bij het Russisch gezantschap in costuum, de baron van Pallandt, kamerheer van H. M. de Koningin-moeder, de zangers behoorende tot de kerk, en vele andere personen bewezen den overledene de laatste eer. Op het kerkhof werd door de zangers een koraal gezongen.

---

* Door den varkensslager Danner, op het Spui, is heden een buitengewoon schoon en zwaar varken geslagt. Het woog 278 Ned. ponden, en is afkomstig van Jan van Egmond, onder Bodegraven.

---

* De Oostenrijksche *Lloyd* te Triëst, heeft besloten, dat die maatschappij zich zal belasten met het overbrengen van telegrafische berigten van het noorden van Duitschland en Holland naar Alexandrië, Caïro, Suez, Aden, Bombay, Columbia, Madras, Calcutta, Singapour, Batavia, Manilla, Hong-Kong, Canton, Shanghaï, Melburn, Cheelong, Port-à-Adelaide en Sydney. Zij moeten naar Triëst overgebragt worden ten minste 24 uren vóór het vertrek der stoombooten en gerigt worden aan de 2de afdeeling van de Oostenrijksche *Lloyd*. De prijs voor elk berigt is 1 pond sterling.

---

* Aan de belanghebbenden wordt bekend gemaakt, dat de kermis, in de gemeenten Moordrecht en Nieuwerkerk op den IJssel, jaarlijks in de maand Augustus gehouden, bij goedgekeurde raadsbesluiten is afgeschaft.

Volgens een berigt van Zr. Mjs. gezant te Konstantinopel van den 27sten Maart jl., had het verbod van uitvoer van granen, onlangs door de Porte uitgevaardigd, gepaard met de vrees, dat de schepen welligt door de Regering genoodzaakt zouden kunnen worden, hunne ladingen granen te Konstantinopel te lossen, terwijl het bewind ze alsdan, tegen latere betaling van den prijs, in beslag zou nemen, eene algemeene vraag doen ontstaan naar firmans voor de laatst aangekomen schepen.

De volgende Nederlandsche schepen hebben hunne firmans verkregen, maar hun vertrek werd nog verhinderd door tegenwind.

De *Harmina Catharina*, kapitein A. J. Bakker; de *H. Willebrordus*, kapitein H. G. Boekhout; de *Marna*, kapitein J. M. Beukema; de *Henriette*, kapitein T. C. de Boer; de *Elisabeth* en *Marie*, kapitein O. J. Bok; de *Atalante*, kapitein H. Beckeringh; en de Annechina, kapitein A. J. Donga.

Uit de laatste tijdingen van de Kaapstad ontleenen wij het volgende:

Sedert eenige maanden zijn de hoofden en ook de couranten vol van allerlei over de ingevoerde nieuwe constitutie en over de verkiezingen voor de beide kamers. Wat heeft men niet rondgeloopen met adressen om handteekeningen op te garen voor dezen en voor genen! Hoe heeft men zulke adressen, en ook brieven ter kontrarie in de couranten bekend gemaakt of rondgestrooid!

Eene financiële zaak houdt ook velen bezig. Dat er koper en andere metalen in de kolonie te vinden is, was bekend. Thans heeft men in dezelfde streken in Namakwaland, uitgestrektheden gevonden met rijken kopererts en tot de exploitatie daarvan wordt eene groote kopermaatschappij gevestigd. Maar de afvoer van het erts naar de zeekust is zeer moeijelijk. Met wagens, door ezels getrokken, wordt de erts naar de naastgelegene baai gebragt, waar het in kleine vaartuigen wordt gescheept om naar de Kaapstad te worden gevoerd. Daar het wat ver van zee is verwijderd, zal het noodig wezen om een spoorweg van de mijnen naar de baai aan te leggen, aangezien de kosten van vervoer per as, op den duur te hoog loopen zullen.

Nog is men hier in het onzekere of en op welken voet de Oranje-souvereiniteit door het gouvernement zal verlaten en aan zich zelve overgelaten worden. Zij, die er belang bij hebben, zullen het ongaarne zien, — even als men met vrij wat ongenoegen heeft vernomen, dat de republiek over de Vaal-rivier, zich, ook in het kerkelijke, van de Kaap-kolonie heeft afgescheiden. *(A. C.)*

Van regeringswege zijn, ten behoeve der Kamers van Koophandel en Fabrieken, verzonden opgaven uit Londen,

1°. van den in- en uitvoer en het verbruik der voornaamste vreemde en koloniale voortbrengselen in Groot-Brittannie;

2°. van den uitvoer van Britsche en Iersche producten;

3°. van de schepen, in den vreemden handel en voor de kustvaart gebruikt, een en ander gedurende de maand en de twee maanden geëindigd met 5 Maart 1854, vergeleken met de overeenstemmende tijdperken der jaren 1852 en 1853.

De kantoren van den rijks-telegraaf zijn over Belgie in verband gesteld met Carlstadt en Gospich, in Oostenrijk; met Rennes in Frankrijk, en met Tossano en Racconige in Sardinie. Een berigt van Amsterdam, Arnhem en Utrecht naar die plaatsen kost respectievelijk *f* 12.—, *f* 9.60 en *f* 13.20, en van Dordrecht, Gorinchem, 's Hage en Rotterdam *f* 10.80, *f* 8.40 en *f* 12.— Voorts is het kantoor te Zara, in Oostenrijk, met 1 April opengesteld.

De oogst, vooral die van graan belooft even veel in Zeeuwsch Vlaanderen, als in vele andere gedeelten van ons vaderland, waar men de gunstigste vooruitzigten heeft.

Men verneemt, dat de Russische Regering besloten heeft de pakketboot *Wladimir*, die de postdienst tusschen St. Petersburg en Stettin waarnam, als oorlogsschip te wapenen en te bezigen. Dien ten gevolge moet de Pruissische post-administratie besloten hebben, eveneens de communicatie ter zee tusschen genoemde steden dit jaar te staken, en de brieven en pakketten over land te verzenden.

De *Amst. Courant* ontleent aan een particulieren brief uit Batavia, 25 Febr., aan een voornaam handelshuis te Amsterdam geschreven, het volgende:

»De regentijd is tusschen den 22 en 25 Februarij begonnen: de mousson heeft zich krachtig ingesteld en er is veel regen gevallen, waardoor de hoop herleeft, dat de rijstoogst gunstig zal uitvallen.»

Dordrecht, 14 April. In eene op gisteren gehoudene vergadering van boekhouders van alhier te huis behoorende schepen voor de groote vaart, is een commissie benoemd, bestaande uit de heeren: J. B. 't Hoofd, F. C. Deking Dura, F. van Wageningen, Mr. A. Blussé en J. Mauritz, met den last om gevolg te geven aan de dezer dagen van wege het meteologisch instituut te Utrecht ook aan de Dordsche reeders gedane uitnoodiging, en krachtig mede te werken tot alles, wat door een onderzoek naar de verschijnselen op en in den oceaan, tot bevordering van de wetenschap in de zeevaart strekken kan.

× × **Leijden**, 14 April. De gemeenteraad heeft tot curator van het stedelijk gymnasium verkozen prof. J. Geel, eerste bibliothecaris aan de bibliotheek der Leijdsche hoogeschool.

— Tengevolge eener met den pachter van het stads Heeren-logement aan de burg getroffen schikking, is het jaarlijksch openstellen van dit gebouw op den tweeden Pinksterdag ten gerieve der kermisbezoekers afgeschaft en alzoo de aanleiding tot ergerlijke uitspattingen van die zijde geheel weggenomen.

; **Zutphen**, 14 April 1854. Even als ten vorigen jare, wordt heden de Goede Vrijdag in alle Protestantsche kerken, met buitengewone plegtigheid gevierd. De groote meerderheid der Protestanten vieren dezen dag als den Zondag en hebben hunne winkels gesloten. Over 't algemeen maken de Afgescheidenen hierop eene uitzondering.

— De middenprijs der rogge, aan de markt van gisteren, is geweest *f* 11,25 per mud, en alzoo iets lager, dan de vorige week.

— Door den lagen stand der rivieren doet zich reeds weder eene belemmering in de scheepvaart gevoelen.

---

† † **Nijmegen**, 14 April. Uit eene goede bron vernemen wij, dat het Z. M. behaagd heeft te bepalen, dat dit jaar weder 1400 man suppletie-troepen met een bepaald aantal onder-officieren en korporaals naar O. I. zullen vertrekken.

Breda, 13 April. De voorjaars paarden- en beestenmarkt, die gisteren alhier werd gehouden, was hoogst onbeduidend; behalve eenige goede paaschossen, waren er zeer weinig runderen, paarden en pluimgedierte; alleen was er nog al aftrek in biggen. Van jaar tot jaar neemt de paarden- en beestenmarkt alhier in belangrijkheid af.

Neuzen, 12 April. De zucht tot landverhuizing neemt in Zeeuwsch-Vlaanderen en vooral in het land van Cadzand dagelijks toe. De strenge winter en de hooge prijs der levensmiddelen werken daartoe mede. Weldra zullen uit Groede een 250tal personen en welligt evenveel uit omliggende plaatsen vertrekken. Men ziet dan ook bijna dagelijks schepen van Antwerpen de Schelde afkomen, waarop zich 2 à 300 landverhuizers bevinden.

Groningen, 13 April. In de inrigting der heeren Sitter, Ali Cohen en Post alhier, zijn voor eenige dagen ontvangen ettelijke exemplaren van het konijnenras, dat volwassen en gemest, *zestien* tot *twintig ponden* en meer zwaar wordt. De hier ontvangen exemplaren zijn jong en op dit oogenblik nog zeer magere dieren, en echter toch nog *negen ponden*. Uit de grootte der dieren laat zich echter nu reeds opmaken, hoe uitmuntend dat ras zal zijn ter bereiking van het doel, dat men zich bij van den aanvang af, heeft voorgesteld met de bevordering van de konijnenteelt, en 't welk tot dus verre aanvankelijk volkomen naar wensch is geslaagd, getuigen de nu alle dag inkomende aanvragen om voorwerpen en inlichtingen, uit schier alle oorden van ons land. — Van de ontvangen monsterkonijnen zullen waarschijnlijk weldra mede jongen alhier te bekomen zijn.

— Het bouwen van de gasfabrijk, het leggen der pijpen, enz. verschaft tegenwoordig hier ter stede zeer velen werk en geen arbeider, die werken kan, hoeft ledig te staan. Zelfs heeft de aannemer der fabriek uit volslagen gebrek aan bekwame metselaars, er moeten overgaan om metselaars uit Munsterland te ontbieden. Wij maken hiervan melding, omdat velen zich hebben afgevraagd, waarom vreemdelingen tot dit belangrijk werk gebezigd worden. *(G. C.)*

Ingezonden Stukken.

Mijne Heeren!

Dezer dagen las ik een Koninklijk besluit, waarbij substituut-griffier bij het Hoog Militair Geregtshof benoemd een mijnheer VAN DAM VAN ISSELT. Ik dacht hierover eens na, en vraagde mij af: zou deze benoemde heer ook kunnen zijn de zoon van de *Groote trom* de Eerste Kamer der Staten-Generaal? Zoo dit waarheid ware, waaraan ik bijna niet twijfelen mag, dan zou wel lijk de dienst, onlangs aan den Minister van Oorlog die *Groote trom* bewezen, al zeer spoedig beloond. Het is niet onaardig op te merken, op welke wijze thans weder belooningen geeft voor «ijver en trouw» wezen aan een Ministerie, dat «in eene tegenovergestelde rigting» het land regeert.

's Hage, 14 April. EEN GRONDWETTIAAN.

Advertentiën.

Te Rotterdam ligt lading naar NEW-YORK het Amer. fregatschip ISABELLA, kap. J. F. HAYDEN. — Adres bij WAMBERSIE en CROOSWIJCK. (359)

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 15 April 1854.

Nederland.	Pct.		Rusland.	Pct.	
Ned. W. Schuld.	2½	54⅞ 5, 4⅞	*Hope* 1798/1816	5	94⅞
Dito Certificat.	3	60¼ ⅜ 5/16	Dito 1828/1829	5	94¼
Dito dito	4	83	Cert. 1831/1838	5	
O. I. Leening.	4	82¾	Dito Dito	4½	79⅛
Amort. Syndic.	3½		Dito *Hope*	4	71¼
Hand.-Maats.	4½		Dito *Stieglitz*	4	71
Belgie.			Dito dito 5e Ser.	4	
Certificaten.	2½		Inschr. Assig.	6	
D° *Rothschild*.	2½		Certific. dito.	6	55
Frankrijk.			**Polen.**		
Obligatien.	3		Obligatien	4	
Spanje.			**Oostenrijk.**		
Nieuwe	1	17⅛ 3/16	Metalliek	5	
Dito Buitenl.	3		Dito bet. Amst.	5	
D° Binnenl. s/m.	3	32 9/16 ⅝	Dito letter B.	5	
Bew. Sp. Com.			Dito 1847	2½	
Amort. Schuld.			Dito 1851/1852	2½	
Portugal.					
Londen nieuwe.	5	32 3/16			
Dito uitgest.	4				

Mexic. te Lond. 3 pct. 22 7/16; dito Onb. 22 1/16; Lond. Uitg. 6⅛.

Bij zeer onbeduidende handel was de markt heden ...

FRANKFORT, Donderdag 13 April. Spanje Binn. 23⅞; dito 1 pct. 17⅜.

PARIJS, Vrijdag 14 April. Fr 4½ pct. ex ... 3 pct. 63.15; Sp. Binn. 3 pct. 32⅞; dito 1 pct. ... 4½ pct. 78; N. Metall. 77½.

MADRID, Dingsdag 11 April. Sp. binn. 3 pct. ... nieuwe 1 pct. 18¼.

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.